

Kolonisatie van macrofauna in herstelde beektrajecten

Judith Westveer, Universiteit van Amsterdam

Prof. Dr. Ir. Piet Verdonschot (Alterra & UvA)

4 november 2015, Veldwerkplaats Beekherstel

‘Veerkracht en Weerstand van
Macrofauna in Nederlandse
Beekdallandschappen’

Beekherstel: we maken het habitat, dan keert de fauna vanzelf terug! 'Field of dreams hypothesis' (Palmer *et al.* 1997)

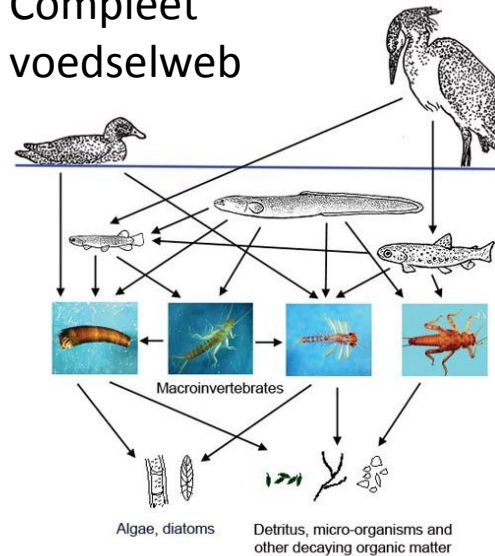
Herstel (herkolonisatie) blijft uit

Belang macrofauna

Functionerend
Ecosysteem

- Afbraak blad
- Bioturbatie

Compleet
voedselweb

Intrinsieke waarde

→ Herstelmaatregelen optimaliseren

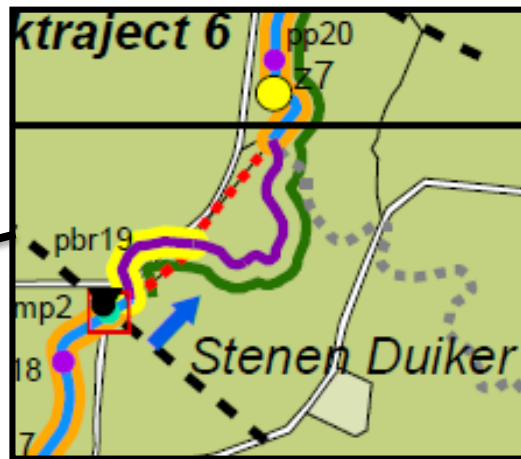
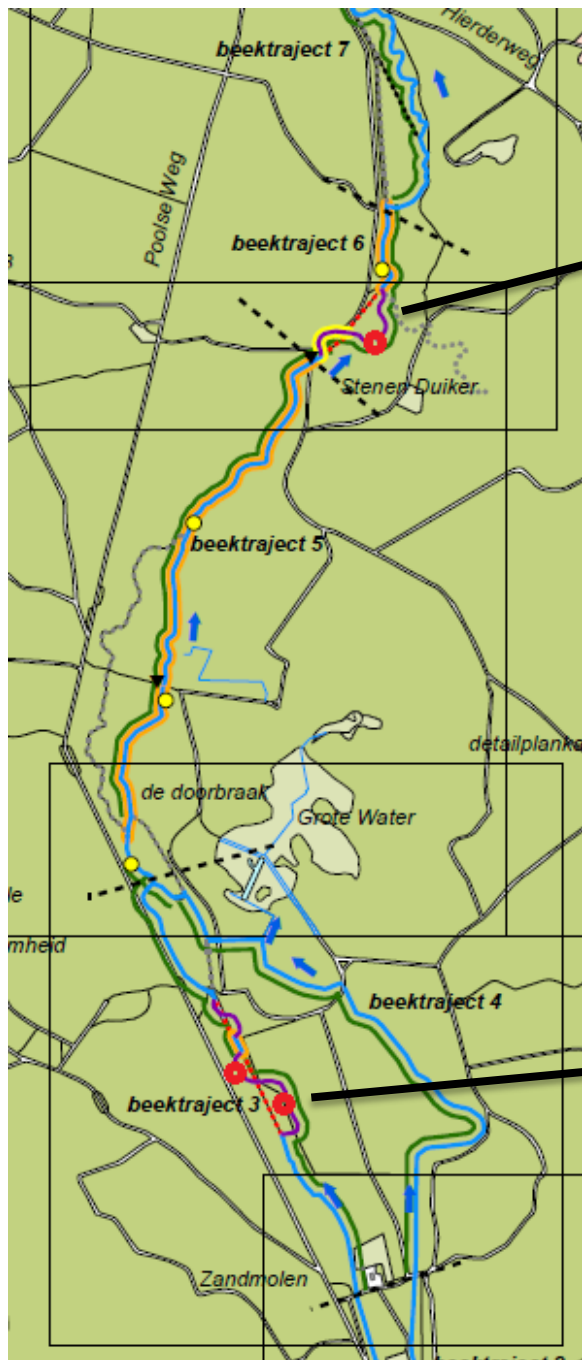
Connectiviteit
stroomgebieden

Grote en geografische
positie bronpopulaties

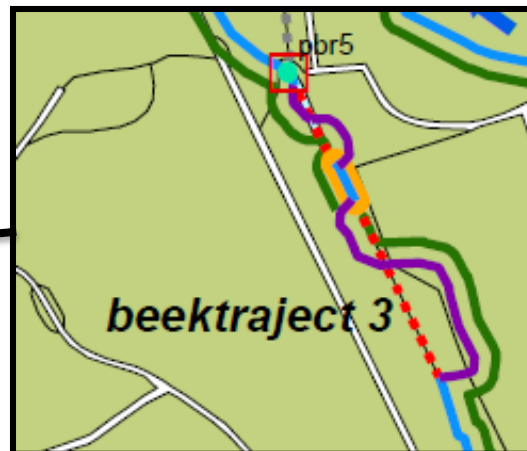
Dispersiecapaciteit
soorten

1. Dispersie

Hoe verloopt het
dispersie- en
kolonisatieproces en
welke **eigenschappen**
hebben deze
kolonisten?

Leuvenumse Beek als
onderzoekslocatie

Macrofauna

Diptera

Ephemeroptera

Hydracarina

Plecoptera

Crustacea

Mollusca

Oligochaeta

Trichoptera

Functionele eigenschappen

- Ecologische eigenschappen
- Biologische eigenschappen

- Substraat preferentie
- Stroomsnelheid
- Saliniteit
- Temperatuur

Functionele eigenschappen

- Ecologische eigenschappen
- Biologische eigenschappen

- Lichaam/vleugel grootte
- Levensduur
- Voortbeweging
- Ademhaling

Voedingsgroepen

Versnipperaars

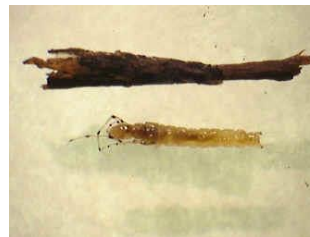
H. radiatus

Filtreerders

H. pellucidula

Verzamelaars

M. azurea

Predatoren

P. irroratus

Grazers

S. nigricornis

Quiz

Gammarus pulex

- Geen kieskeurige eter
- Ovoviviparie
(eierlevendbarend)
- Snelle voortbeweging

Aanwezig!

Quiz

Nemoura cinerea

- Vrij zeldzaam buiten de Veluwe
- Eitjes kwetsbaar voor hitte
- Voortbeweging door kruipen/lopen

Aanwezig!

Quiz

Ephemera danica

- Wijdverspreid
- Levenscyclus van ongeveer 2 jaar
- Eitjes per stuk vastgeplakt

Niet aanwezig!

Aanwezig in nieuwe trajecten?

wel

Chironomidae

Simuliidae

Gammarus
pulex

Nemoura cinerea

Leptophlebia marginata

Pisidium

Oligochaeta

(nog) niet

Ephemera danica

Ilybius fuliginosus

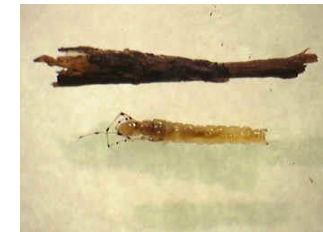
Anabolia nervosa

Micropterna sequax

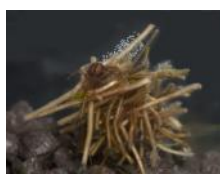
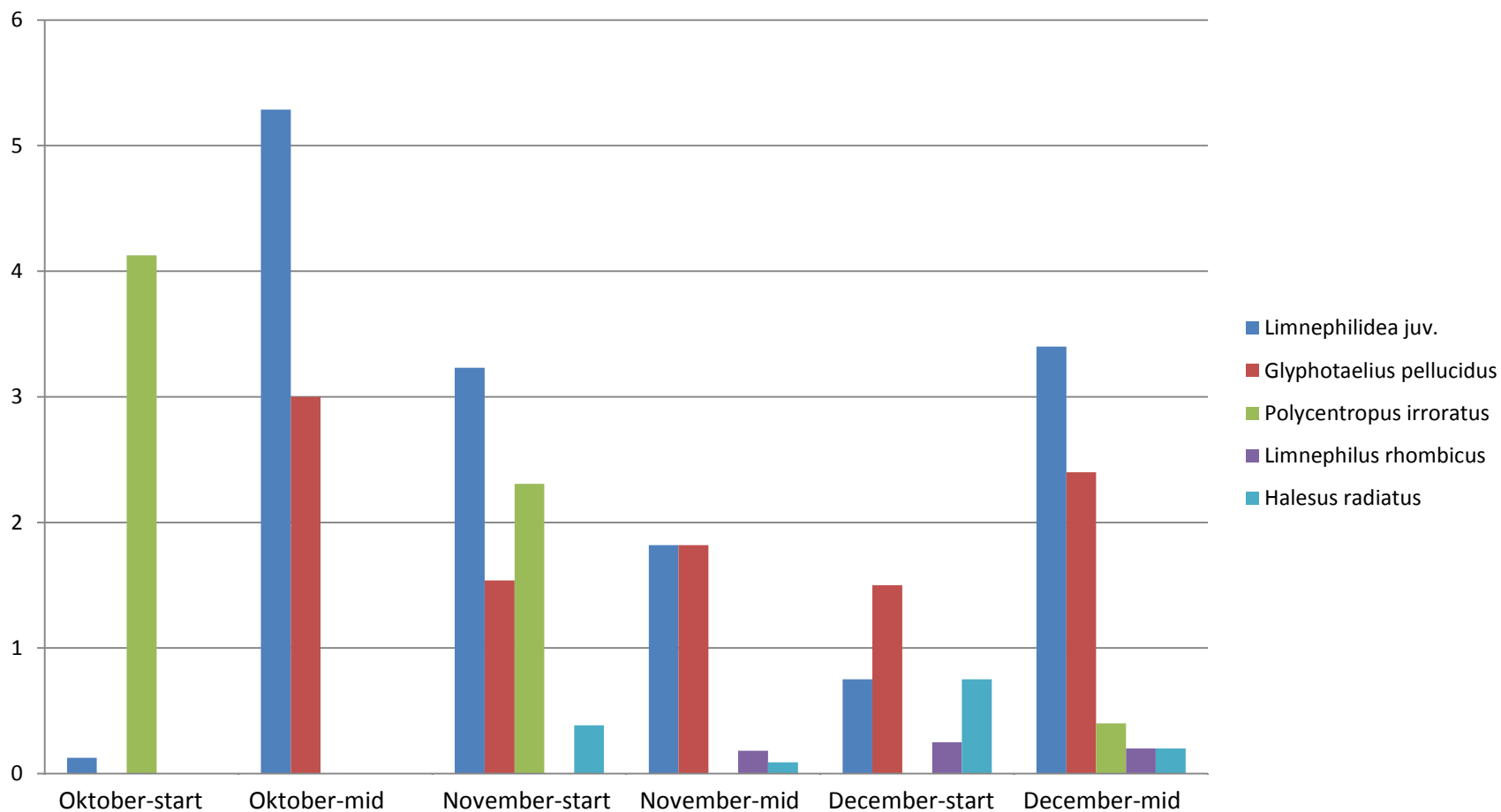
Velia caprai

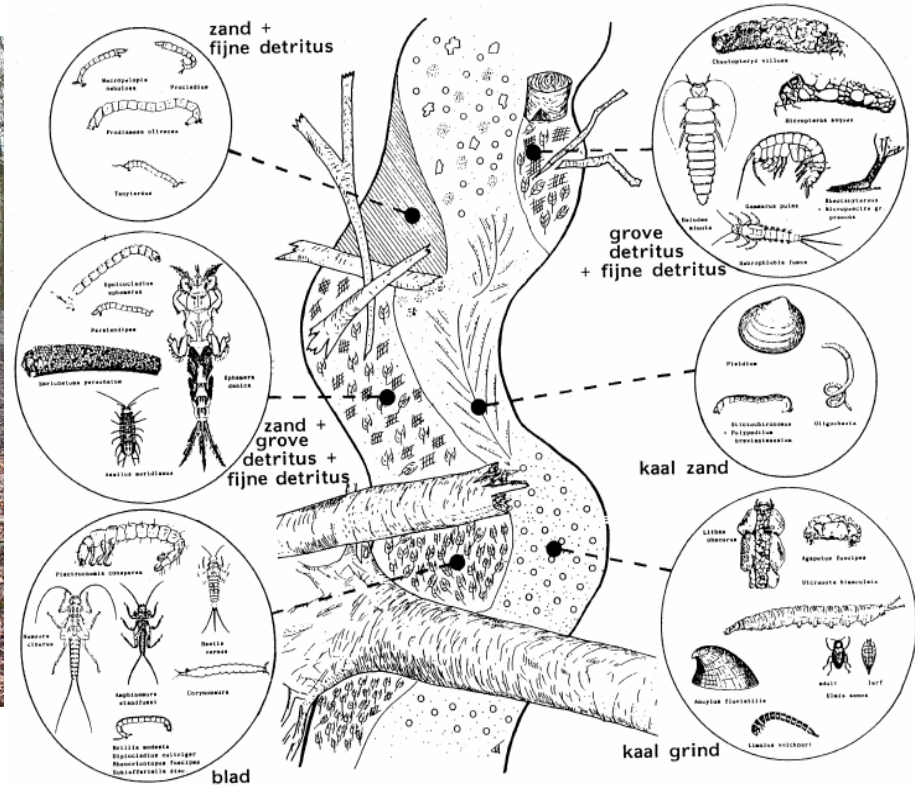
Mystacides azureus

Trichoptera

Gemiddeld aantal individuen per soort over tijd

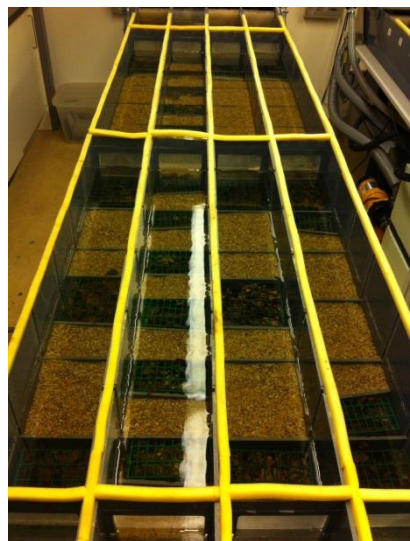

2. Habitatfragmentatie

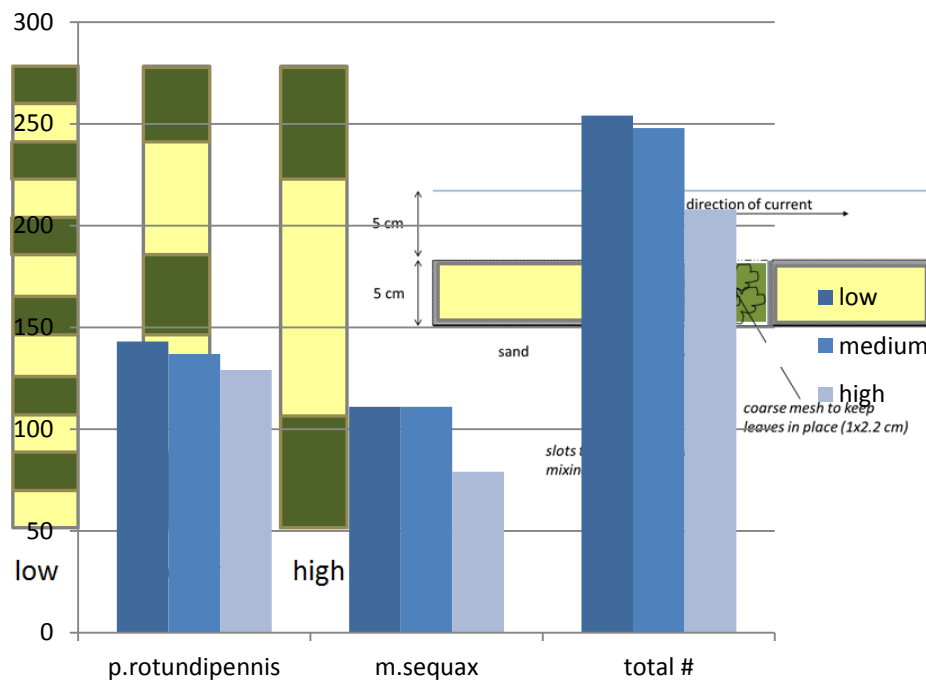
Kleine dieren → kleine leefomgeving → kleine veranderingen?

Welk effect heeft **habitatfragmentatie** op de *fitness* van kokerjuffers?

1,5m

emergentia succes

Potamophylax
rotundipennis

Micropterna
sequax

Tijd/
Schaal

- Emergentie succes
- Vleugellengte?
- Biomassa?

- Emergentie succes
- Vleugellengte?
- Biomassa?

3. Habitatpreferentie

Gekanaliseerde beek, hoge piekafvoer, homogeen substraat

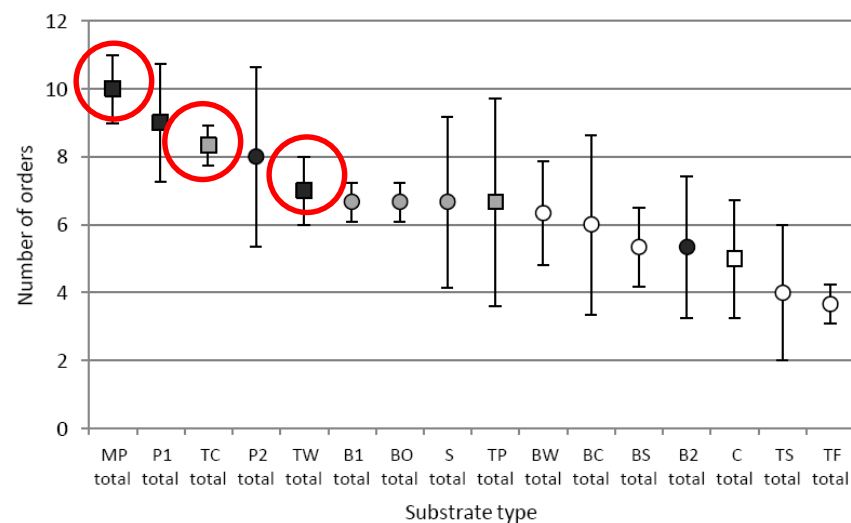
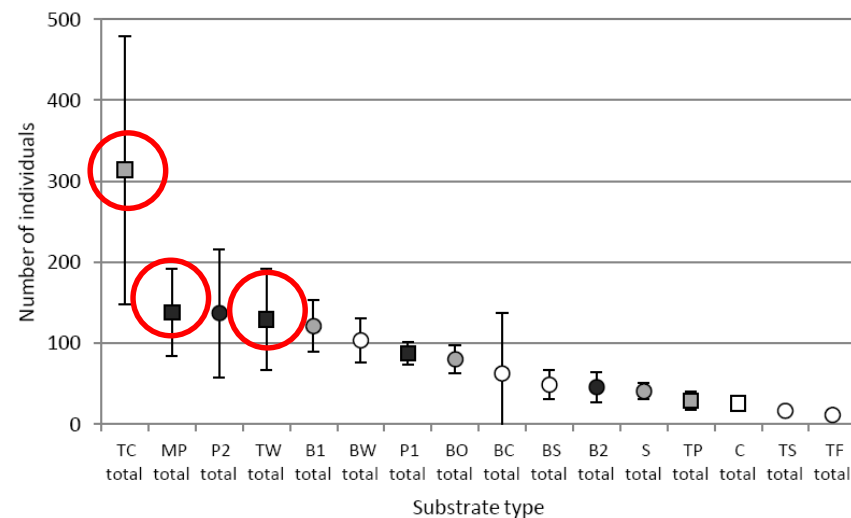
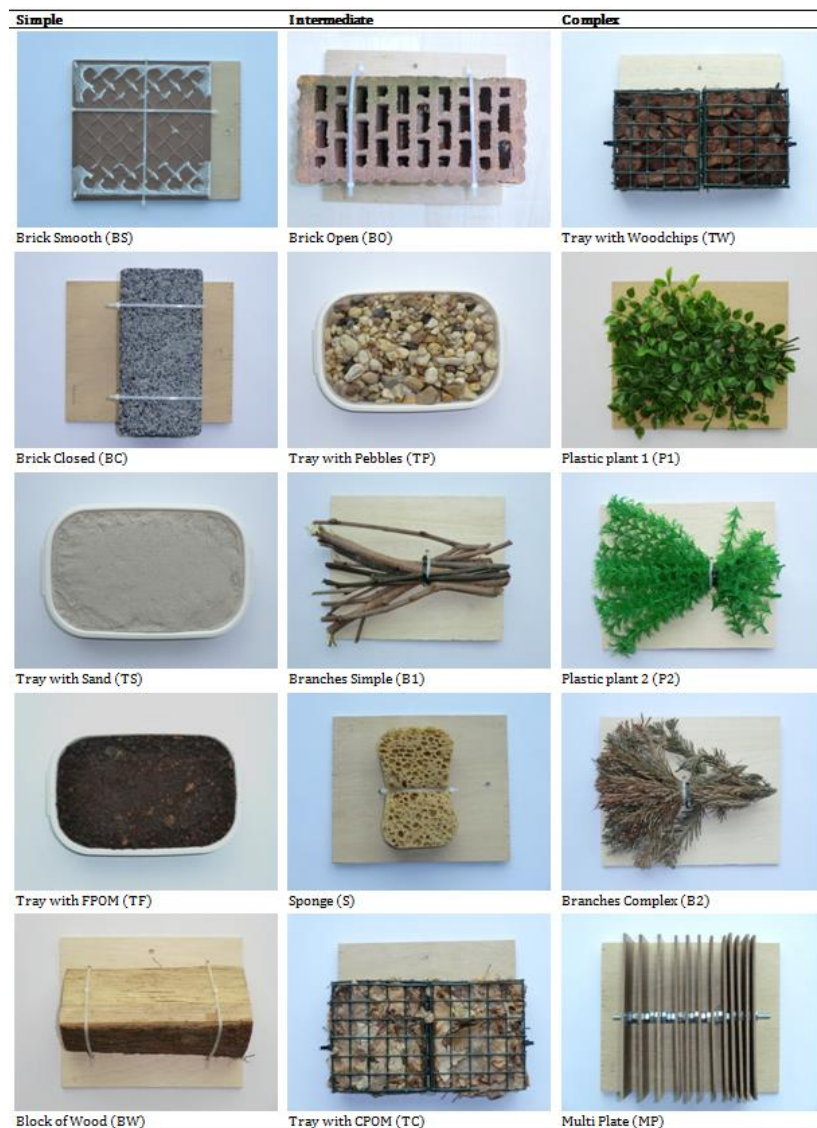
→ Verlies refugia

→ Verlies macrofauna

(Verdonschot et al. 2012)

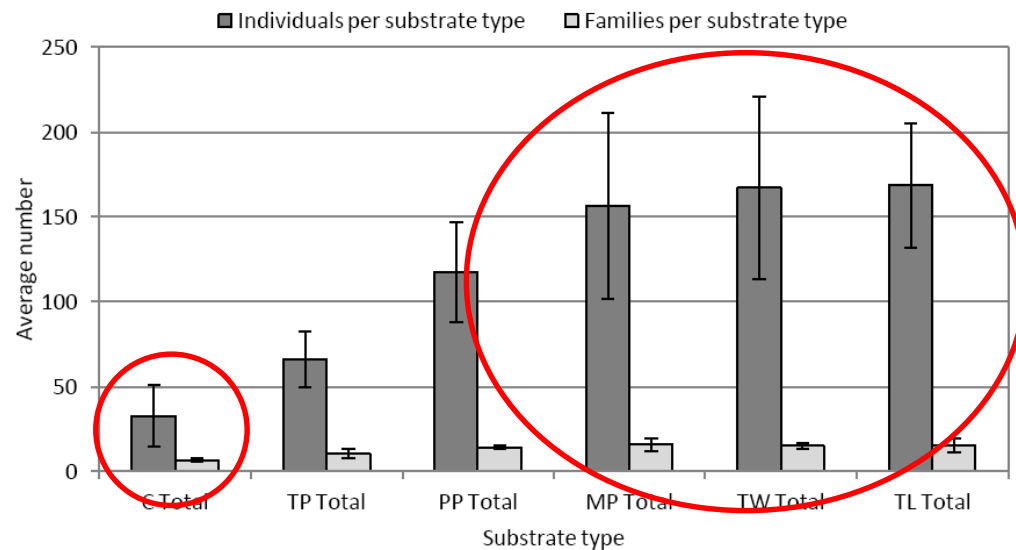
Welk effect heeft toegevoegd **substraat** op **biodiversiteit** in de beek?

- Het toevoegen van een substraat/structuur heeft een positief effect op de macrofaunapopulatie (Li et al., 2012)
 - Refugia en voedsel

→ Hout, bladpakketten en boomschors gaf grootste effect

Take Home Message 1/3

- Kan mijn doelsoort het gebied wel bereiken?

Sommige soorten macrofauna kunnen zich moeilijk verspreiden en dus lastig het herstelde gebied koloniseren

Hoe krijgen we deze soorten naar het gebied?

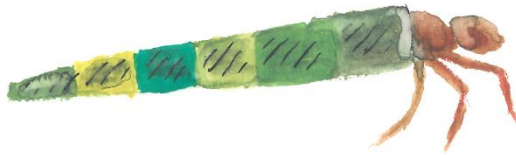
- Niche faciliteren
- Tijd gunnen
- Herintroduceren

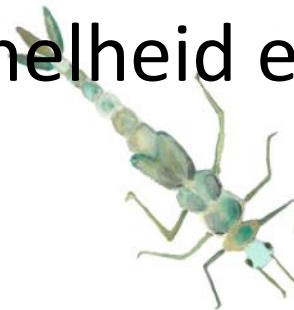
Take Home Message 2/3

- Hoe effectief is een zandsuppletie?

Zandsuppleties zorgen voor tijdelijke verstoring maar herstellen microhabitats binnen de beek binnen circa 4 maanden

Zandsuppletie is een effectieve maatregel door verhoging van de stroomsnelheid en de substraatvariatie

Take Home Message 3/3

- Is het gebied geschikt voor diverse soorten macrofauna?

Iedere soort heeft specifieke wensen, maar het toevoegen van substraat/structuur zorgt altijd voor meer biodiversiteit

Heterogeniteit (dood hout, takken, bladeren, schors etc.) verhoogd de biodiversiteit

